

Έξι βασικά στοιχεία για τη συν-
δημιουργία
βιοποικιλότητας
- μια μεθοδολογία

Περιεχόμενο

Εισαγωγή: Το έργο Co-Bio: Διευκόλυνση της συν-δημιουργίας 3

Κλειδί 1: Απόκτηση πρόσβασης σε κατάλληλο οικόπεδο 4

Κλειδί 2: Δημιουργία τοπικών συμμαχιών6

Κλειδί 3: Υιοθέτηση μιας στάσης περιέργειας και ταπεινότητας7

Κλειδί 4: Συνεργασία με μια ποικιλόμορφη ομάδα συμμετεχόντων9

Κλειδί 5: Εργαστείτε πρακτικά με ορατές δραστηριότητες..... 10

Κλειδί 6: Καθορισμός πλαισίου και ευελιξία.....11

Συμπέρασμα: Εξασφάλιση της βιωσιμότητας της πρωτοβουλίας..... 16

Εισαγωγή: Διευκόλυνση της συν-δημιουργίας

Σε αυτό το φυλλάδιο, θα βρείτε πρακτικές οδηγίες για το πώς να ηγηθείτε πρωτοβουλιών αστικής βιοποικιλότητας με τρόπο συν-δημιουργικό. Με βάση τις πρακτικές εμπειρίες από τα έξι τοπικά έργα, έχουμε εξαγάγει έξι κλειδιά που είναι κεντρικά στη συν-δημιουργία της βιοποικιλότητας. Τα κλειδιά απευθύνονται σε όλους όσους έχουν την φιλοδοξία να ενισχύσουν τη βιοποικιλότητα στην πόλη τους και επιθυμούν να κινητοποιήσουν τους πόρους των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, δηλαδή πολιτών, μαθητών, ΜΚΟ ή τοπικών φορέων όπως το σχολείο, η εκκλησία ή ο δήμος.

Τα έξι βασικά στοιχεία βασίζονται σε πρακτικές εμπειρίες από το έργο Co-Bio (Συν-δημιουργία Αστικής Βιοποικιλότητας), με στόχο την υποστήριξη της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα 2030, με ιδιαίτερη έμφαση στην αστική βιοποικιλότητα. Κατά τη διάρκεια του έργου, οι εταίροι του Co-Bio από έξι ευρωπαϊκές πόλεις πειραματίστηκαν με μεθοδολογίες συν-δημιουργίας για την προώθηση της αστικής βιοποικιλότητας. Το έργο είχε ως στόχο να ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή και επιρροή των πολιτών στην τοπική τους κοινότητα και κοινωνία. Διαβάστε περισσότερα για το έργο Co-Bio στη διεύθυνση www.co-bio.vejle.dk/, συμπεριλαμβανομένου του «Οδηγού για τη συν-δημιουργία αστικής βιοποικιλότητας».

Οι έξι τοπικές περιπτώσεις του Co-Bio

Πορτογαλία: Η οργάνωση Right Challenge συνεργάστηκε με την Δημοτική Εταιρεία Πολεοδομίας και Κοινωνικής Στέγασης Gaiurb στο πλαίσιο του προγράμματος «Tiny Forests», το οποίο εστιάζει στη δημιουργία μικρών δασών σε τρεις υποβαθμισμένες γειτονιές ενός δήμου του Πόρτο, με τη συμμετοχή των κατοίκων της περιοχής.

Ελλάδα: Το Ινστιτούτο Δια Βίου Μάθησης Αθηνών συνεργάστηκε με τον δήμο και ένα τοπικό σχολείο στο χωριό Πλαταιές για τη φύτευση ιθαγενών ειδών στην αυλή ενός τοπικού σχολείου και την καλλιέργεια ενός κοινού αισθήματος ευθύνης για το αστικό περιβάλλον τους.

Αυστρία: Το Öko Campus Wien και το Garten Polylog συνεργάστηκαν με την ένωση φοιτητών βιολογίας και τους κατοίκους της περιοχής για να μετατρέψουν μέρος του πανεπιστημιακού campus και γειτονικών χώρων που ανήκουν σε εταιρείες στέγασης σε έναν πιο πράσινο χώρο με μεγαλύτερη βιοποικιλότητα.

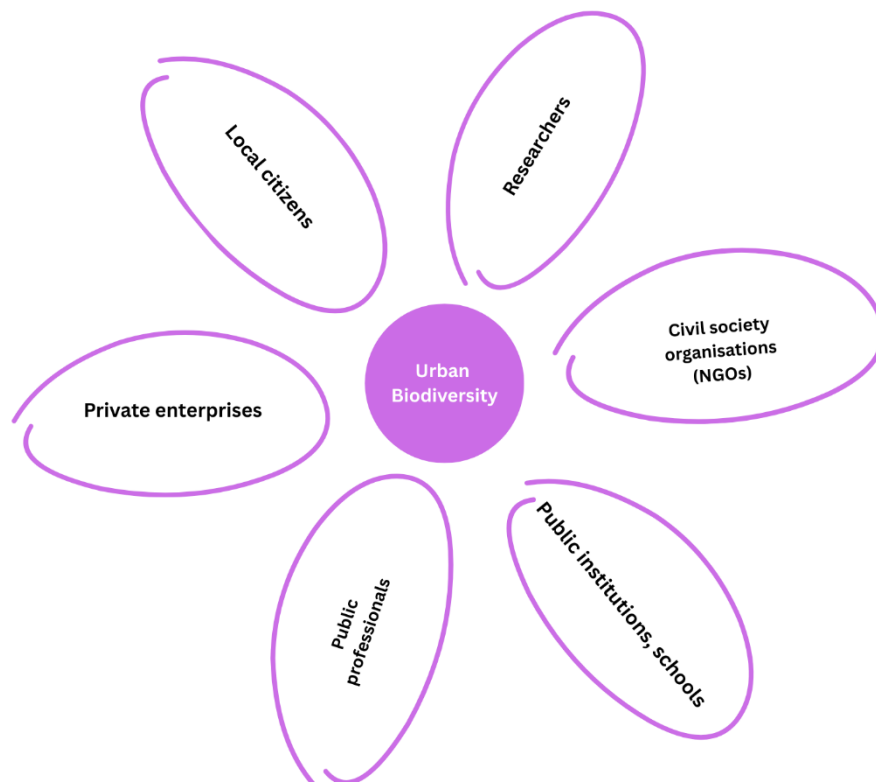
Ιταλία: Σε συνεργασία με το Euromadonie, ένα επαγγελματικό εκπαιδευτικό ίδρυμα και γραφείο ευρέσεως εργασίας, το CESIE έχει δημιουργήσει έναν κήπο βιοποικιλότητας. Πρόκειται για ένα ζωντανό εργαστήριο με στόχο τη διατήρηση της αυτοχθόνου χλωρίδας, την προώθηση της οικολογικής ευαισθητοποίησης και την ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των ανθρώπων και του φυσικού τους περιβάλλοντος.

Δανία: Στο χωριό Skibet κοντά στο Vejle της Δανίας, οι πολίτες και ο δήμος του Vejle συνεργάζονται για την ενίσχυση της τοπικής βιοποικιλότητας. Μια ομάδα 13 εθελοντών κατοίκων εργάζεται για τη δημιουργία εμπνευσμένων κουτιών βιοποικιλότητας που θα διανεμηθούν στην περιοχή.

Ουγγαρία: Η GreenFormation συνεργάστηκε με την οργάνωση πολιτών Transition Wekerletelep, τον Σύλλογο Kiserdő (Σύλλογος Μικρών Δασών), το τοπικό κοινοτικό κέντρο και εθελοντές για την υλοποίηση μιας σειράς διαφορετικών δράσεων με στόχο την ενίσχυση της βιοποικιλότητας στο Wekerletelep.

Το έργο Co-Bio είχε ως στόχο την προώθηση της αστικής βιοποικιλότητας μέσω της συνεργασίας. Η εστίαση στην αστική βιοποικιλότητα παρέχει την ευκαιρία για τη δημιουργία τοπικών συνεργασιών και την ανάπτυξη γνώσεων, ικανοτήτων και εργαλείων για την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση τοπικών δράσεων. Εδώ είναι που η ιδέα της συν-δημιουργίας αποκτά σημασία. Συν-δημιουργία σημαίνει συνεργασία μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών από διαφορετικούς τομείς, δηλαδή την κοινωνία των πολιτών, τους δημόσιους φορείς και τον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό την επίλυση ενός συγκεκριμένου ζητήματος ή προβλήματος. Στόχος είναι η συμμετοχή τοπικών επαγγελματιών και εθελοντών από διάφορους τομείς σε μια διαδικασία συνεργασίας, με σκοπό την ανάπτυξη τοπικών πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της αστικής βιοποικιλότητας.

Η εργασία με τη συν-δημιουργία στην αστική βιοποικιλότητα σημαίνει κινητοποίηση και διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών για την αντιμετώπιση της πρόκλησης και την υλοποίηση πρωτοβουλιών βιοποικιλότητας. Το παρακάτω μοντέλο απεικονίζει αυτή την αρχή.

Μοντέλο: Isa Klee/Canva

Κλειδί 1: Αποκτήστε πρόσβαση σε ένα κατάλληλο οικόπεδο

Εξασφαλίστε χώρο για συν-δημιουργία και ανταλλαγή ενδιαφερόντων

Σε πολλές πόλεις, η γη είναι σπάνια και ακριβή – γι' αυτό δεν πρέπει να υποτιμάτε τη σημασία της πρόσβασης σε ένα κομμάτι γης κατάλληλο για τη συν-δημιουργία βιοποικιλότητας. Αυτή η ανάγκη μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει τον οδηγό για τις συμμαχίες που θα θελήσετε να δημιουργήσετε.

Όσον αφορά την πρόσβαση στη γη, τα έξι τοπικά προγράμματα Co-Bio έχουν καταλήξει να έχουν πολύ διαφορετική εστίαση. Ορισμένα ασχολούνται με τη βιοποικιλότητα σε ιδιωτικούς κήπους, σε συνεργασία με τους κατοίκους της περιοχής. Άλλα, αντίθετα, έχουν συνάψει συνεργασίες με δημόσια σχολεία, πανεπιστήμια, εκκλησίες ή σωματεία ιδιοκτητών κατοικιών που ενδιαφέρονται να ενισχύσουν τη βιοποικιλότητα στους χώρους τους. Γενικά, αποδεικνύεται συχνά δύσκολο και χρονοβόρο να εξασφαλιστεί πρόσβαση σε χώρους όπως πάρκα ή ελεύθερους χώρους που ανήκουν στον δήμο.

Δύσκολη πρόσβαση σε χώρους δημόσιας ιδιοκτησίας

Η ουγγρική πρωτοβουλία Co-Bio αρχικά ήλπιζε να μετατρέψει έναν εγκαταλελειμμένο πράσινο χώρο δίπλα σε ένα δημόσιο αθλητικό κέντρο σε ένα μέρος πιο φιλικό προς τη βιοποικιλότητα. Ωστόσο, μετά από μια μακρά διαδικασία, αποφασίστηκε να εγκαταλειφθεί αυτή η ιδέα και να επικεντρωθεί κανείς αντίθετα σε ιδιωτικούς κήπους και στον χώρο ενός σχολείου. Η επικεφαλής του έργου, Tamara, εξηγεί: «Ο τοπικός εταίρος διαπραγματεύτηκε για δύο χρόνια με διαδοχικούς υπαλλήλους του δήμου σχετικά με αυτόν τον χώρο. Τελικά, όμως, δεν κατάφεραν να καταλήξουν σε τελική απόφαση που να μας επιτρέπει να χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον χώρο – έτσι συνειδητοποιήσαμε ότι έπρεπε να επικεντρωθούμε σε κάτι άλλο». Έχει μάθει με τον δύσκολο τρόπο ότι η υπομονή είναι απαραίτητη για τη συνεργασία με δημόσιους φορείς: «Όσον αφορά τους φορείς, χρειάζομαστε περισσότερο χρόνο για τον προγραμματισμό, για την επεξεργασία όλων των θεμάτων. Έτσι, μάθαμε σίγουρα ότι με φορείς όπως ο δήμος ή ένα σχολείο, δεν μπορούμε να αποφασίζουμε τι θα κάνουμε από τη μία εβδομάδα στην άλλη. Χρειάζομαστε περισσότερη δομή και περισσότερο χρόνο».

Η συν-δημιουργία συνεπάγεται κοινές φιλοδοξίες

Η δανική πρωτοβουλία συν-δημιουργίας εξέτασε αρχικά την ιδέα της δημιουργίας ενός δάσους σε ένα οικόπεδο που ανήκε σε έναν αγρότη που ενδιαφερόταν για τη δημιουργία δάσους. Ωστόσο, αποδείχθηκε ότι οι φιλοδοξίες του ιδιοκτήτη του οικοπέδου δεν άφηναν περιθώρια για συν-δημιουργία. Ως εκ τούτου, αποφασίστηκε να επικεντρωθούμε στη συνεργασία με τους τοπικούς πολίτες για την ανάπτυξη των κήπων τους. Αυτή η αλλαγή ενίσχυσε τη συμμετοχή της κοινότητας, δίνοντας χώρο στα όνειρα και τις φιλοδοξίες των πολιτών. Η υπεύθυνη του έργου, Malene, λέει: «Πρέπει να υπάρχει κοινό ενδιαφέρον για να μπορέσουμε να κινητοποιηθούμε γύρω από τη βιοποικιλότητα. Όταν κάποιος κατέχει ένα κομμάτι γης και θέλει να φυτέψει ένα δάσος, μπορεί να είναι δύσκολο να κινητοποιήσει άλλους φορείς να συμμετάσχουν, καθώς πρέπει να υπάρχει χώρος για τα ενδιαφέροντα και τις φιλοδοξίες τους».

Κοινά συμφέροντα για την ανάπτυξη μιας υποβαθμισμένης περιοχής

Οι πρωτοβουλίες για τη δημιουργία μικρών δασών σε τρεις υποβαθμισμένες οικιστικές περιοχές αποτέλεσαν ένα πεδίο συν-δημιουργίας και κοινών συμφερόντων μεταξύ της RightChallenge και της Gaiurb, του δημοτικού φορέα που είναι αρμόδιος για τη διαχείριση γης και την κοινωνική στέγαση στη Γκάια. Η Gaiurb αποφάσισε να συνεργαστεί στην πρωτοβουλία, καθώς αυτή ταίριαζε απόλυτα με τους στόχους της εταιρείας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων στις περιοχές κοινωνικής στέγασης. Η εταιρεία το είδε ως έναν τρόπο ενίσχυσης της κοινωνικής βιωσιμότητας: *«Ελπίζαμε ότι η συμμετοχή της κοινότητας θα δημιουργούσε ένα θετικό αποτέλεσμα κινητοποίησης, ενθαρρύνοντας περισσότερους ανθρώπους να συμμετάσχουν και να εκτιμήσουν τον κοινό χώρο, ενισχύοντας την κοινωνική, περιβαλλοντική και κοινοτική βιωσιμότητα στις κατοικίες κοινωνικής στέγασης».*

Ομοίως, στο Παλέρμο, η τοπική ενορία διέθεσε ένα τμήμα της εκκλησιαστικής γης για τη δημιουργία ενός κήπου βιοποικιλότητας σε συνεργασία με το CESIE και το τοπικό επαγγελματικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, Euromadonie. Η υπεύθυνη του έργου, Sara, λέει: *«Ο τοπικός ιερέας ήταν θετικός ως προς την ιδέα, καθώς την είδε ως έναν τρόπο να μετατρέψει αυτή την αχρησιμοποίητη περιοχή σε ένα όμορφο μέρος με αξία για τους κατοίκους της ενορίας».*

Σημαντικά σημεία

- Μην υποτιμάτε τον χρόνο και την προσπάθεια που απαιτούνται για να αποκτήσετε πρόσβαση σε ένα κομμάτι γης για την πρωτοβουλία βιοποικιλότητας που θέλετε να υλοποιήσετε
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς που έχουν πρόσβαση σε γη, π.χ. σχολεία, πανεπιστήμια, εκκλησίες, δήμοι, ιδιώτες ιδιοκτήτες γης/πολίτες, θα μπορούσαν να είναι σημαντικοί σύμμαχοι
- Να είστε υπομονετικοί, αν επιλέξετε να αποκτήσετε πρόσβαση σε μια περιοχή που ανήκει στον δήμο ή σε δημοτικό φορέα, π.χ. δημόσιο σχολείο. Οι διαπραγματεύσεις με αυτούς τους ενδιαφερόμενους συνήθως διαρκούν πολύ
- Τα κοινά συμφέροντα μεταξύ των βασικών ενδιαφερόμενων μερών αποτελούν προϋπόθεση για τη συν-δημιουργία πρωτοβουλιών. Αφιερώστε χρόνο και προσπάθεια στην αρχή της διαδικασίας για την ανάπτυξη κοινού εδάφους μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών – ή των περισσότερων από αυτά

Κλειδί 2: Δημιουργήστε τοπικές συμμαχίες

Αναπτύξτε σχέσεις με ενδιαφερόμενους φορείς που μπορούν να συνεισφέρουν πόρους, διασυνδέσεις και γνώσεις

Η δημιουργία έξυπνων συμμαχιών αποτελεί προϋπόθεση για τη συν-δημιουργία αστικής βιοποικιλότητας. Οι συμμαχίες με άτομα και οργανισμούς που διαθέτουν τοπική γνώση, διασυνδέσεις με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς και ίσως προσφέρουν ακόμη και πρόσβαση σε ένα κομμάτι γης, έχουν αποδειχθεί καθοριστικές για την επιτυχία των πρωτοβουλιών Co-Bio. Συχνά δεν θα χρειαστεί να αναζητήσετε νέες συμμαχίες. Αντ' αυτού, μπορείτε να αξιοποιήσετε το υπάρχον δίκτυό σας. Το σημαντικό είναι να δημιουργήσετε συμμαχίες με έναν ή περισσότερους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι μοιράζονται τις φιλοδοξίες σας σχετικά με τη βιοποικιλότητα και θεωρούν ότι η πρωτοβουλία θα εξυπηρετήσει και τα δικά τους συμφέροντα. Μπορεί επίσης να είναι καλή ιδέα να προσεγγίσετε ενδιαφερόμενους φορείς που διαθέτουν πόρους και έχουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν ως «φορείς αλλαγής», υποστηρίζοντας νέες συνεργασίες και πρωτοβουλίες.

Αξιοποιήστε τις σχετικές πολιτικές στρατηγικές

Η αξιοποίηση υφιστάμενων πολιτικών και στρατηγικών που συνάδουν με την πρωτοβουλία σας μπορεί να αποτελεί έναν έξυπνο τρόπο για τη δημιουργία συμμαχιών. Το πρόγραμμα Co-Bio στο δανικό χωριό Σκιμπέτ αξιοποίησε τον πολιτικό στόχο του δήμου να υποστηρίξει τις δράσεις για το κλίμα από τους τοπικούς πολίτες και τις κοινότητες. Έτσι, κατάφερε να δημιουργήσει ένα φαινόμενο συνέργειας, αποκτώντας πρόσβαση σε δημοτικούς πόρους και υποστήριξη. Ομοίως, η ελληνική πρωτοβουλία στις Πλαταιές, στην οποία συμμετέχουν μαθητές δημοτικών σχολείων, έχει κερδίσει την υποστήριξη του δήμου και των σχολείων, καθώς αξιοποιεί τις τρέχουσες εθνικές και δημοτικές πολιτικές για τη μείωση των επιπέδων CO₂, καθώς και για την εκπαίδευση των παιδιών σε θέματα κλίματος και βιοποικιλότητας. Σύμφωνα με τον υπεύθυνο του ελληνικού έργου, Κώστα: *«Είναι πολύ πιο εύκολο να κερδίσει κανείς πολιτική υποστήριξη για πρωτοβουλίες που ευθυγραμμίζονται με τις πολιτικές στρατηγικές. Επομένως, αξίζει να μελετήσετε τα έγγραφα πολιτικής και να διαμορφώσετε την πρωτοβουλία σας έτσι ώστε να αξιοποιήσετε τους υπάρχοντες πολιτικούς στόχους».*

Εξερευνήστε τι υπάρχει ήδη

Μια άλλη παρόμοια προσέγγιση είναι να εξερευνήσετε τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες στην τοπική περιοχή στην οποία θέλετε να εργαστείτε, ώστε να συνδεθείτε μαζί τους και να αξιοποιήσετε τα επιτεύγματά τους. Οι πρωτοβουλίες συν-δημιουργίας δεν χρειάζεται πάντα να ξεκινούν από το μηδέν και να εξελίσσονται σύμφωνα με μια «λογική έργου». Τα βιώσιμα έργα συν-δημιουργίας βασίζονται συχνά σε «αυτό που υπάρχει ήδη», συνδέοντας υπάρχουσες πρωτοβουλίες, ατζέντες και ενδιαφερόμενους φορείς, υποστηρίζοντας έτσι τη συνεργασία και διευρύνοντας τον αντίκτυπό τους. Όταν ασχολείστε με την αστική βιοποικιλότητα, οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς μπορεί να είναι τοπικοί πολίτες που ενδιαφέρονται για την κηπουρική ή την ορνιθοπανίδα, τοπικά νηπιαγωγεία ή σχολεία που στοχεύουν να διδάξουν στα παιδιά τη βιοποικιλότητα, μια τοπική εκκλησία που επιθυμεί να συμβάλει σε μια βιώσιμη πόλη ή ΜΚΟ και δημόσιοι οργανισμοί που εργάζονται για την ανάπτυξη μιας βιώσιμης κοινότητας.

Ένας πρακτικός τρόπος κινητοποίησης των συμμετεχόντων για μια συν-δημιουργική πρωτοβουλία βιοποικιλότητας είναι να σκεφτόμαστε με όρους «τι συμβαίνει ήδη – και πώς μπορούν να συνδεθούν αυτές οι πρωτοβουλίες;» δημιουργώντας συμμαχίες και συνδέσεις. Αυτό συνεπάγεται τον εντοπισμό ενεργών ενδιαφερόμενων μερών, ιδρυμάτων και υφιστάμενων δραστηριοτήτων που ασχολούνται επί του παρόντος με σχετικές ατζέντες ή εργασίες – και τη

σύνδεσή τους σε μια κοινή πρωτοβουλία. Αυτή η άσκηση μπορεί να σας ανοίξει το μυαλό σε ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία συνήθως δεν γνωρίζετε και με τα οποία δεν έχετε συνηθίσει να συνεργάζεστε. Στην περίπτωση της Ουγγαρίας, στη γειτονιά του Wekerletelep, αποδείχθηκε κρίσιμο να δημιουργηθεί μια συμμαχία με το Transition Wekerle, έναν κεντρικό οργανισμό της περιοχής, ο οποίος διαθέτει καλές συνδέσεις και χαίρει της εμπιστοσύνης των κατοίκων της περιοχής.

Χρησιμοποιήστε το προσωπικό σας δίκτυο – γνωρίζετε κάποιον που έχει σχέσεις με τα άτομα με τα οποία θα θέλατε να μιλήσετε; Οι υπάρχουσες σχέσεις βοηθούν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και ανοίγουν πόρτες. Ξεκινήστε με μια ανεπίσημη και προσωπική επαφή – γνωριζόμενοι μεταξύ σας πίνοντας έναν καφέ.

Βασιστείτε στο δίκτυό σας

Σε κάποιο στάδιο, η επικεφαλής του ιταλικού προγράμματος Co-Bio, η Sara, ήταν έτοιμη να τα παρατήσει. Είχε προσεγγίσει τοπικά δημοτικά σχολεία που ενδεχομένως ενδιαφέρονταν να συνεργαστούν σε θέματα βιοποικιλότητας, αλλά δεν είχε καταφέρει να συνάψει συμμαχία. Η Sara εξηγεί: *«Βρέθηκα σε μια κατάσταση όπου σκεφτόμουν: “Θεέ μου, έχουμε αυτόν τον προϋπολογισμό, έχουμε αυτή την ευκαιρία, έχουμε αυτό το καταπληκτικό πρόγραμμα, αλλά μας λείπει ο κατάλληλος ενδιαφερόμενος, που θα εμπιστευτεί τη διαδικασία. Το θέμα ήταν να βρω τους κατάλληλους φορείς που ήθελαν να συμμετάσχουν σε αυτή τη μακροπρόθεσμη διαδικασία»*. Ένας συνάδελφός της την κατεύθυνε προς έναν οργανισμό, το Euromadonie, ένα κέντρο εκπαίδευσης ενηλίκων, το οποίο αποτελούσε ήδη μια σύνδεση. Δημιουργήθηκε μια συμμαχία με στόχο τη συν-δημιουργία βιοποικιλότητας με τους μαθητές στον χώρο του σχολείου, στο πλαίσιο των διδακτικών δραστηριοτήτων.

Η δημιουργία έξυπνων συμμαχιών μέσω της επιλογής ευρηματικών και δικτυωμένων ενδιαφερόμενων μερών συχνά θα σας βοηθήσει να κινητοποιήσετε και να συνεργαστείτε με ένα ευρύτερο φάσμα ενδιαφερόμενων μερών και συμμετεχόντων.

«Δανειζόμαστε» εμπιστοσύνη από έναν άλλο ενδιαφερόμενο

Η πορτογαλική πρωτοβουλία Co-Bio, η οποία συνίστατο στη συν-δημιουργία μικρών δασών σε συνεργασία με τους κατοίκους τριών συγκροτημάτων κοινωνικής στέγασης, ξεκίνησε σε στενή συνεργασία με έναν ήδη υπάρχοντα εταίρο, τον οργανισμό Gaiurb. Ο Gaiurb είναι ένας δημοτικός φορέας αρμόδιος για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και τη στέγαση στη Vila Nova de Gaia, στα περίχωρα του Πόρτο. Η πρωτοβουλία επωφελήθηκε από την πρόσβαση του Gaiurb σε οικόπεδα εντός των συγκροτημάτων στέγασης, καθώς και από την τοπική γνώση των υπαλλήλων του και τις σχέσεις εμπιστοσύνης που διατηρούσαν με τους κατοίκους. Σύμφωνα με την υπεύθυνη του έργου, την Catarina, η συν-δημιουργία ενός έργου βιοποικιλότητας με τους τοπικούς κατοίκους δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη Gaiurb: *«Αν είχαμε πάει εκεί και απλά λέγαμε: “Είμαστε η xx και θέλουμε να το κάνουμε αυτό, απλά εμπιστευτείτε μας!”, δεν είναι το ίδιο με το να έχουμε τους ανθρώπους που συνεργάζονται με τους κατοίκους και εργάζονται εκεί για πάνω από 10 χρόνια, να είναι τόσο ενθουσιώδεις με την ιδέα μας και απλά να τη μεταφέρουν σε αυτούς. Αυτό κάνει τη διαδικασία πολύ πιο εύκολη για τον συντονιστή»*. Αρχικά, ορισμένοι κάτοικοι ήταν επιφυλακτικοί απέναντι στην πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα και επισήμαναν άλλα, πιο επείγοντα προβλήματα στο συγκρότημα κατοικιών τους, όπως προβλήματα διαρροών. Οι κάτοικοι μιας

συγκεκριμένης γειτονιάς, ειδικότερα, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα με διαρροές νερού στις στέγες τους εδώ και αρκετά χρόνια, τα οποία δεν έχουν ακόμη επιλυθεί. Έτσι, για αυτούς ήταν δύσκολο να καταλάβουν γιατί θα γίνονταν επενδύσεις για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας των εξωτερικών χώρων αντί για την επίλυση των προβλημάτων διαρροών. Σε αυτή την κατάσταση, οι τοπικοί υπάλληλοι της Gaiurb ανέλαβαν σημαντικό ρόλο στην εξήγηση των διαφόρων πρωτοβουλιών και των πιθανών οφελών του μικρού δάσους.

Ενίσχυση της προβολής μέσω μιας συμμαχίας

Η αυστριακή πρωτοβουλία Co-Bio, που στοχεύει στην ανάπτυξη της βιοποικιλότητας στους χώρους του Πανεπιστημίου της Βιέννης και στους παρακείμενους χώρους, κατάφερε να δημιουργήσει μια συμμαχία με την Ένωση Φοιτητών Βιολογίας του Πανεπιστημίου. Αυτό αποδείχθηκε πολύτιμο πλεονέκτημα όσον αφορά την προσέγγιση φοιτητών που ενδεχομένως ενδιαφέρονται για δραστηριότητες βιοποικιλότητας. Η υπεύθυνη του έργου, Isa, σχολιάζει: «*Η φοιτητική ένωση έχει αρκετές χιλιάδες ακόλουθους στο Instagram. Και ως πολιτική εκπροσώπηση, έχει επίσης μεγάλο ενδιαφέρον για την πολιτική πλευρά. Έτσι, αυτή η συμμαχία αποδείχθηκε αρκετά καρποφόρα, επειδή υπήρχε ένας κύκλος ανθρώπων που είχαν συμφέρον στην περιοχή, οι οποίοι διέθεταν έναν χώρο που μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε, καθώς και την προβολή, το κανάλι προς πολλούς φοιτητές βιολογίας που ενδεχομένως ενδιαφέρονται*».

Σημαντικά σημεία

- Η ευθυγράμμιση της πρωτοβουλίας σας με τις τρέχουσες πολιτικές στρατηγικές μπορεί να είναι ένας έξυπνος τρόπος για να κερδίσετε πολιτική υποστήριξη και πρόσβαση σε πόρους
- Η συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς που διαθέτουν τοπικές γνώσεις και σχέσεις είναι καθοριστικής σημασίας για τις πρωτοβουλίες βιοποικιλότητας
- Αξιοποιήστε ό,τι υπάρχει ήδη. Χαρτογραφήστε τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες και τους ενδιαφερόμενους φορείς που μπορεί να είναι σχετικοί με το έργο σας
- Χρησιμοποιήστε το δίκτυό σας για να εντοπίσετε ενδιαφερόμενους φορείς που μπορεί να γίνουν τοπικοί σύμμαχοι στην πρωτοβουλία σας για τη βιοποικιλότητα

Κλειδί 3: Υιοθετήστε μια στάση περιέργειας και ταπεινότητας

Να έχετε υπόψη σας ότι η γλώσσα και η επικοινωνία είναι καθοριστικής σημασίας για τη συν-δημιουργία

Πολλοί άνθρωποι δυσκολεύονται να κατανοήσουν και να ταυτιστούν με την έννοια της βιοποικιλότητας. Ως εκ τούτου, η έννοια της βιοποικιλότητας από μόνη της ενδέχεται να μην αποτελεί παράγοντα κινητοποίησης. Για ορισμένους, η ιδέα της ενίσχυσης της βιοποικιλότητας μπορεί να αποτελέσει κίνητρο συμμετοχής. Αντίθετα, για άλλους, η δυνατότητα να συνεργαστούν

ενεργά σε μια τοπική πράσινη πρωτοβουλία αποτελεί τον κύριο παράγοντα κινητοποίησης. Η δυνατότητα της συν-δημιουργίας πρωτοβουλιών για τη βιοποικιλότητα συνδέεται, επομένως, με τη σύνδεση των διαφορετικών αναγκών και κινήτρων ενός ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς που θέλετε να κινητοποιήσετε ή με τους οποίους θέλετε να συνεργαστείτε μπορεί να έχουν πολύ διαφορετικές ανάγκες, καθώς και κίνητρα για να συμμετάσχουν σε μια τοπική πρωτοβουλία βιοποικιλότητας. Για τα σχολεία, η πρακτική μάθηση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών και των γονέων μπορεί να αποτελεί σημαντικό κίνητρο. Για τους πολίτες και τις τοπικές κοινότητες, η οικοδόμηση ισχυρότερων σχέσεων και μιας βιώσιμης κοινότητας μπορεί να αποτελεί κίνητρο, καθώς και η ανάγκη να βιώσουν την «ενεργό συμμετοχή» και να ξεπεράσουν το κλιματικό άγχος. Επίσης, για ορισμένους τοπικούς πολίτες, η επιθυμία να βελτιώσουν το εξωτερικό περιβάλλον και να προσφέρουν σκιά στις «θερμικές νησίδες» μπορεί να είναι κεντρική.

Η συν-δημιουργία συνεπάγεται την ανάπτυξη μιας πρωτοβουλίας σχεδιασμένης να ικανοποιεί τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες όλων των συνεργαζόμενων εταίρων. Είναι επομένως ζωτικής σημασίας, ως διαμεσολαβητής, να υιοθετήσετε μια ταπεινή στάση και να εξερευνήσετε με περιέργεια το πιθανό «κοινό έδαφος» που μπορεί να συνδέει τις ανάγκες, τις φιλοδοξίες και τα ενδιαφέροντά σας με εκείνα των άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Εδώ, η γλώσσα και η επικοινωνία διαδραματίζουν βασικό ρόλο.

Η γλώσσα είναι σημαντική

Η «βιοποικιλότητα» ως έννοια δεν προσελκύει πάντα μεγάλο ενδιαφέρον από τους πολίτες. Από την αρχή, η συγγρική πρωτοβουλία διαμορφώθηκε ως «συνεργασία για τη βιοποικιλότητα» και δεν κατάφερε να προσελκύσει πολλούς τοπικούς πολίτες. Μόλις άρχισε να διαμορφώνεται ως πρωτοβουλία για την ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης τοπικής περιοχής, περισσότεροι πολίτες έδειξαν ενδιαφέρον. Η Ταμάρα, η επικεφαλής του έργου, αναλογίζεται: *«Στην αρχή ήταν απλά: Ενδιαφέρεστε να συμμετάσχετε σε αυτό το έργο και να αυξήσετε τη βιοποικιλότητα; Ίσως δεν ήταν τόσο σαφές. Όταν του δώσαμε μια δομή και το ονομάσαμε με βάση τον τόπο, αυτό βοήθησε τους ανθρώπους να κατανοήσουν και να ταυτιστούν με αυτή την πρωτοβουλία».*

Ειδικότερα, αν θέλετε να εμπλέξετε «ευάλωτες» ομάδες, όπως άνεργους ή κοινωνικά μειονεκτούντες πολίτες, σε μια πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα, είναι πολύ σημαντικό να έχετε υπόψη σας ότι οι απόψεις τους μπορεί να διαφέρουν από τις δικές σας. Προσέξτε τη γλώσσα που χρησιμοποιείτε όταν μιλάτε για τους στόχους της βιοποικιλότητας – και σεβαστείτε το γεγονός ότι η πρακτική γνώση είναι εξίσου πολύτιμη με την επαγγελματική γνώση σχετικά με τη βιοποικιλότητα.

Η πορτογαλική πρωτοβουλία που υλοποιήθηκε σε μια υποβαθμισμένη οικιστική περιοχή διαπίστωσε ότι η μετάδοση της έννοιας της βιοποικιλότητας στους κατοίκους της περιοχής αποτελούσε πρόκληση. Η γλώσσα αποδείχθηκε σημαντικό ζήτημα. Η υπεύθυνη του έργου, η Catarina, εξέπληξε το γεγονός ότι ορισμένοι κάτοικοι δεν είχαν καν ακούσει ποτέ για το δάσος. Επομένως, ήταν απαραίτητο να αλλάξει ο τρόπος εργασίας και επικοινωνίας, ώστε να καταστεί δυνατή η προσέγγιση των κατοίκων, καθιστώντας τον τρόπο αυτό πολύ πιο απλό και οπτικό. Η ίδια αναλογίζεται: *«Το πιο σημαντικό είναι να μιλάμε την ίδια γλώσσα με αυτούς. Ιδιαίτερα με άτομα που έχουν πολύ χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και ίσως αντιμετωπίζουν σοβαρές κοινωνικές προκλήσεις, είναι πραγματικά κρίσιμο να μπορούμε να μεταδώσουμε τις ιδέες μας με*

τρόπο που να κατανοούν. Για παράδειγμα, δείχνοντάς τους τρισδιάστατα μοντέλα και λέγοντας: «Δεν κάνει πολύ ζέστη εδώ το καλοκαίρι; Δεν θα ήταν πολύ ωραίο να έχετε όλη αυτή τη σκιά από τα δέντρα, τα παγκάκια και όλα τα άλλα, ώστε να μπορείτε να αξιοποιήσετε τον χώρο που έχετε έξω;» Ένας άλλος τρόπος για να προσεγγίσουμε τους κατοίκους ήταν να ακούσουμε την ανησυχία τους ότι το μικρό δάσος κινδύνευε να καταστραφεί από σκύλους, εξασφαλίζοντας ότι θα τοποθετηθεί φράχτης.

Η αξία της γνώσης της βιοποικιλότητας στην πράξη

Ως διαμεσολαβητής, είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε ότι οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι στις διαδικασίες συν-δημιουργίας διαθέτουν διαφορετικούς τύπους γνώσης και, κατά συνέπεια, διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας. Για να αναπτυχθεί μια ισότιμη συνεργασία μεταξύ των εταίρων, η πρακτική και η εμπειρία πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα με την επαγγελματική γνώση. Επίσης, μπορεί να είναι απαραίτητο να γίνεται μετάφραση και γεφύρωση μεταξύ διαφορετικών συλλεπικοινωνιών. Η επικοινωνία και η γλώσσα αποδείχθηκαν κεντρικής σημασίας στην ιταλική πρωτοβουλία. Η επικεφαλής του έργου, η Sara, συνειδητοποίησε ότι πρέπει να συνεργαστεί με «μεταφραστές» μεταξύ των τοπικών ενδιαφερόμενων μερών για να κατανοήσει και να πλοηγηθεί στην κουλτούρα επικοινωνίας και τη γλώσσα των συμμετεχόντων. Συνειδητοποίησε επίσης ότι η έννοια της «βιοποικιλότητας» δεν είχε νόημα για τους συμμετέχοντες – αν και πολλοί από αυτούς το έκαναν ήδη στην πράξη: «Απλά δεν ήξεραν ότι αυτό ήταν βιοποικιλότητα. Επειδή δεν διαθέτουν αυτό το είδος γλώσσας. Θυμάμαι ότι κάποτε κάποιος είπε: «Το κάνω συνέχεια στον κήπο μου». Έτσι, υπό αυτή την έννοια, υπήρχε μια πολύ καλή βάση για να εργαστούμε με τη βιοποικιλότητα σε αυτή την ομάδα».

Ένας σημαντικός παράγοντας για τους συμμετέχοντες στη συν-δημιουργική διαδικασία είναι «να διαδώσουν το μήνυμα», να γιορτάσουν τα επιτεύγματα και έτσι να γίνουν ορατοί και να λάβουν αναγνώριση από την τοπική κοινότητα. Κατά συνέπεια, οι δραστηριότητες επικοινωνίας αποτελούν σημαντικό μέρος αυτών των πρωτοβουλιών. Η επικοινωνία μπορεί να λάβει πολλές διαφορετικές μορφές, όπως αφηγήσεις έργων, επικοινωνία μέσω κοινωνικών μέσων ή εκδηλώσεις όπως ημέρες φύτευσης ή «bio-blitzes».

Σημαντικά σημεία

- Να έχετε υπόψη σας ότι η έννοια της «βιοποικιλότητας» είναι για πολλούς ανθρώπους δύσκολη στην κατανόηση και δεν είναι από μόνη της ελκυστική. Είναι σημαντικό να διερευνήσετε και να αναγνωρίσετε τις διαφορετικές ανάγκες και κίνητρα των ενδιαφερόμενων μερών, π.χ. γνώση, οικοδόμηση κοινότητας ή δράση.
- Να είστε περίεργοι – μια εξερευνητική νοοτροπία σας επιτρέπει να προσεγγίζετε ανοιχτά άλλους ενδιαφερόμενους, να συζητάτε πιθανά κοινά οφέλη από τη συνεργασία και να δημιουργείτε κοινό έδαφος
- Προσπαθήστε να αναπτύξετε μια πρωτοβουλία σχεδιασμένη να ικανοποιεί τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες όλων των συνεργαζόμενων εταίρων – και να δώσει χώρο για διαφορετικούς τύπους κινήτρων και ονείρων που φέρνουν οι συμμετέχοντες στο τραπέζι
- Διαφορετικοί τύποι γνώσης είναι πολύτιμοι στη συν-δημιουργία. Η γλώσσα και η επικοινωνία είναι καθοριστικής σημασίας για τη γεφύρωση των διαφορών. Ακούστε τις συμβουλές εκείνων που γνωρίζουν τους ανθρώπους με τους οποίους θα θέλατε να συνεργαστείτε

- Αφιερώστε χρόνο και ενέργεια για να γιορτάσετε τα επιτεύγματά σας και να τα «διαδώσετε», καθώς η αναγνώριση από τους συναδέλφους και την τοπική κοινότητα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό κίνητρο για τους συμμετέχοντες

Κλειδί 4: Συνεργαστείτε με μια ποικιλόμορφη ομάδα συμμετεχόντων

Προσεγγίστε τους – και βασιστείτε στο «φαινόμενο του κυματισμού»

Η βασική ιδέα της ενίσχυσης της βιοποικιλότητας μέσω της συν-δημιουργίας είναι να φέρει σε συνεργασία άτομα με διαφορετικές φιλοδοξίες, ενδιαφέροντα και ικανότητες, δημιουργώντας έτσι πιο δημιουργικές και βιώσιμες λύσεις. Επομένως, ως συντονιστής θα πρέπει να αναζητάτε τη διαφορετικότητα. Μην αρκείστε στο να κινητοποιείτε «τους συνήθεις υπόπτους», αλλά στοχεύστε να προσεγγίσετε διαφορετικούς συμμετέχοντες – και να είστε προετοιμασμένοι να ενσωματώσετε τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες όλων των εμπλεκόμενων ενδιαφερόμενων μερών στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της πρωτοβουλίας.

Μια ομάδα εργασίας με διαφορετικές γνώσεις

Μερικές φορές, μπορεί να είναι καλή ιδέα να προσεγγίσετε τους κατοίκους μιας γειτονιάς με στόχο την κινητοποίηση συμμετεχόντων για μια τοπική πρωτοβουλία. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω μιας «ανοιχτής πρόσκλησης» με τη μορφή εκδήλωσης, εργαστηρίου, διαγωνισμού ή έρευνας για να διεγείρετε το ενδιαφέρον για την πρωτοβουλία βιοποικιλότητας.

Στη δανική πρωτοβουλία Co-Bio, διοργανώθηκε ένα εργαστήριο ανταλλαγής ιδεών σε μια τοπική γειτονιά, προσκαλώντας όλους τους κατοίκους να συνεισφέρουν τις ιδέες τους για την ενίσχυση της βιωσιμότητας της περιοχής τους. Μια ομάδα τοπικών πολιτών με κοινό ενδιαφέρον για τη βιοποικιλότητα κατέληξε να σχηματίσει μια ομάδα εργασίας που ανέπτυξε ένα «κουτί έμπνευσης» για τους ιδιοκτήτες κήπων σχετικά με τη βιοποικιλότητα. Σύμφωνα με τη δανέζα συντονίστρια, Malene, οι ποικίλες ικανότητες και γνώσεις της ομάδας αποτέλεσαν μεγάλο πλεονέκτημα: *«Η ομάδα εργασίας αποτελείται από άτομα που έχουν όλα ενδιαφέρον για τη βιοποικιλότητα, αλλά διαθέτουν πολύ διαφορετικές δεξιότητες και γνώσεις. Τρεις τοπικοί πολίτες, ένας βιολόγος, ένας δικηγόρος και ο ιδιοκτήτης ενός καταστήματος χρωμάτων συνεργάστηκαν για την ανάπτυξη αυτού του κουτιού έμπνευσης. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, είχαμε έναν πολύ ενδιαφέροντα διάλογο και μάθαμε πολλά ο ένας από τον άλλον».*

Προσέγγιση των παιδιών

Για να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των τοπικών πολιτών για τη βιοποικιλότητα, η συγγραφική πρωτοβουλία Co-Bio συνεργάστηκε με το τοπικό Κοινοτικό Κέντρο για τη διοργάνωση διαγωνισμού ζωγραφικής για παιδιά. Ζητήθηκε από τα παιδιά να παρατηρήσουν τη φύση γύρω από τη γειτονιά τους και να ζωγραφίσουν ή να χρωματίσουν τις εντυπώσεις τους. Ακόμα κι αν χρειάστηκε να πιέσουμε τους δασκάλους και το διοικητικό βάρος αποδείχθηκε αρκετά μεγάλο, η τοπική υπεύθυνη του έργου, Tamara, ήταν ικανοποιημένη με την προβολή της πρωτοβουλίας. Λέει: *«Ήταν τόσο ωραίο να βλέπουμε τις συνεισφορές τους, γιατί μπορούσες να δεις ότι πραγματικά παρατηρούσαν την άγρια ζωή και τη φύση γύρω τους. Δεν λάβαμε τόσες πολλές, αλλά*

αυτές που λάβαμε ήταν πραγματικά καλές. Και στην τελετή απονομής των βραβείων, ήρθαν όλα τα παιδιά – μαζί με τους γονείς και τους παππούδες τους».

Το πρόγραμμα Co-Bio δείχνει ότι η πρακτική ενασχόληση με τη βιοποικιλότητα θεωρείται συχνά μια δραστηριότητα με νόημα και ενδιαφέρον, ιδίως από τα παιδιά και τους νέους. Η ψυχολογική ευεξία που πηγάζει από την εμπειρία της «ενεργού συμμετοχής» και της συλλογικής δράσης φαίνεται να είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα παιδιά και τους νέους, ώστε να αντιμετωπίσουν το άγχος που προκαλεί η κλιματική αλλαγή. Αυτό είναι σημαντικό, καθώς τα παιδιά και οι νέοι μπορεί γενικά να θεωρούνται «δύσκολο κοινό».

Μερικές φορές, μπορεί να είναι καλή ιδέα να ξεκινήσετε την πρωτοβουλία σας για τη βιοποικιλότητα με ρεαλιστικό τρόπο, απευθυνόμενοι σε άτομα από το δίκτυό σας που διαθέτουν ικανότητες οι οποίες, όπως γνωρίζετε, θα είναι σημαντικές για την επιτυχία της πρωτοβουλίας. Οι πρωτοβουλίες συν-δημιουργίας συχνά αναπτύσσονται σαν «κύματα στο νερό». Επομένως, το να ξεκινήσετε ρεαλιστικά με μια μικρή ομάδα αφοσιωμένων συμμετεχόντων – ίσως ακόμη και φίλων ή συναδέλφων – μπορεί να είναι η σωστή προσέγγιση. Συχνά, μόλις η πρωτοβουλία τεθεί σε εφαρμογή και αρχίσουν να διαδίδονται θετικές ιστορίες, περισσότεροι ενδιαφερόμενοι θα ενδιαφερθούν και θα συμμετάσχουν.

Ενσωμάτωση των αναγκών των κατοίκων

Στην πορτογαλική πρωτοβουλία Co-Bio για τη συν-δημιουργία μικρών δασών, από την αρχή συμμετείχε μια σειρά επαγγελματιών, όπως αρχιτέκτονες τοπίου, κοινωνικοί τεχνικοί και διαχειριστές. Επίσης, αποδείχθηκε καθοριστικό να εμπλακούν από την αρχή οι κάτοικοι των τριών περιοχών κοινωνικής στέγασης και να ενσωματωθούν οι ανάγκες και οι ανησυχίες τους στο σχεδιασμό των πρωτοβουλιών. Σύμφωνα με την υπεύθυνη του έργου, την Catarina, οι κάτοικοι μιας από τις περιοχές ανησυχούσαν για τα περιττώματα των σκύλων στο δάσος. Αντίθετα, οι κάτοικοι μιας από τις άλλες περιοχές κοινωνικής στέγασης ανησυχούσαν ότι το νέο δάσος θα προσέλκυε πολλούς τουρίστες. Και στις δύο περιπτώσεις, αποδείχθηκε πολύ σημαντικό για την πρωτοβουλία να ενσωματώσει τις ιδέες και τις ανησυχίες των τοπικών κατοίκων.

Ένας αρχιτέκτονας τοπίου με σημαντικές δεξιότητες

Κατά τη δημιουργία της ιταλικής πρωτοβουλίας Co-Bio, η τοπική υπεύθυνη του έργου, η Sara, αποφάσισε να απευθυνθεί στον Alfredo, ο οποίος είχε συμμετάσχει σε ένα προηγούμενο έργο. Είναι αρχιτέκτονας τοπίου και γνωρίζει πολύ καλά την πόλη τόσο από την επαγγελματική όσο και από την εθελοντική του εργασία. Ήξερε ότι θα ήταν ένας πολύτιμος σύμβουλος όσον αφορά τη γνώση των τοπικών περιοχών της πόλης, καθώς και για την αντιμετώπιση μιας μεγάλης πρόκλησης στις πρωτοβουλίες βιοποικιλότητας στην Ιταλία: την έλλειψη νερού. Ο κήπος, ο οποίος φυτεύτηκε στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Co-Bio, άνθισε χάρη στις επαγγελματικές δεξιότητες του Alfredo. Η Sara λέει: «Ο Alfredo ήταν εξαιρετικός στο να σχεδιάσει εκ των προτέρων το σύστημα ποτίσματος, οπότε τα πήγαμε καλά καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού».

Ομοίως, η πρωτοβουλία Co-Bio στη Βιέννη είχε τη χαρά να προσκαλέσει μια ομάδα διεθνών αρχιτεκτόνων τοπίου από ένα διεθνές δίκτυο πανεπιστημίων (Hochschulinitiative für Biodiversität) που εργάζονται για τη βιοποικιλότητα, προκειμένου να συνεισφέρουν στο έργο.

Σημαντικά σημεία:

- Η συνένωση διαφορετικών συμμετεχόντων συχνά ενισχύει τη συν-δημιουργία. Είναι σημαντικό να εμπλέκονται όλοι οι βασικοί ενδιαφερόμενοι από την αρχή και να ενσωματώνονται οι ανάγκες και οι φιλοδοξίες τους στο σχεδιασμό της πρωτοβουλίας
- Προσεγγίστε πιθανούς συμμετέχοντες και ενδιαφερόμενους μέσω διαφόρων καναλιών, για παράδειγμα εκδηλώσεις, εργαστήρια ιδεών, έρευνες ή διαγωνισμούς.
- Για τα παιδιά και τους νέους, οι δραστηριότητες βιοποικιλότητας μπορεί να αποτελέσουν έναν τρόπο για να ξεπεράσουν το άγχος που προκαλεί η κλιματική αλλαγή
- Ξεκινήστε ρεαλιστικά με μια μικρή ομάδα αφοσιωμένων συμμετεχόντων και βασιστείτε στο «φαινόμενο του κυματισμού». Ξεκινήστε σε μικρή κλίμακα – αναδείξτε τα επιτεύγματά σας και γιορτάστε τις γρήγορες επιτυχίες
- Μερικές φορές μπορεί να είναι καλή ιδέα να «επιλέξετε προσεκτικά» ενδιαφερόμενους φορείς που γνωρίζετε ότι θα είναι πολύτιμοι για την πρωτοβουλία βιοποικιλότητας

Κλειδί 5: Εργαστείτε πρακτικά με ορατές δραστηριότητες

Η από κοινού δημιουργία κάτι απτού αποτελεί ισχυρό κίνητρο

Γενικά, οι έξι πρωτοβουλίες Co-Bio έχουν διαπιστώσει ότι δραστηριότητες όπως η φύτευση, οι περιηγήσεις με τα πόδια και οι εκδρομές αποτελούν αποτελεσματικούς τρόπους για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των πολιτών. Για πολλούς ανθρώπους, η βιοποικιλότητα μπορεί να φαίνεται μια αφηρημένη έννοια. Έτσι, οι πρακτικές δραστηριότητες και η οπτικοποίηση μπορούν να βοηθήσουν τους κατοίκους μιας γειτονιάς να κατανοήσουν τι ακριβώς σημαίνει. Η βιοποικιλότητα είναι κατάλληλη για να λειτουργήσει ως «κοινό τρίτο», φέρνοντας τους ανθρώπους κοντά για να εργαστούν σε κάτι απτό. Η φύτευση και η φροντίδα ενός χώρου πρασίνου απαιτεί συνεργασία, και συχνά αποτελεί ικανοποιητική εμπειρία για τους συμμετέχοντες να κάνουν μια ορατή διαφορά στην ομορφιά της γειτονιάς. Επίσης, οι δραστηριότητες DIY φύτευσης και φροντίδας φυτών είναι κατάλληλες για την εμπλοκή πολιτών που δεν είναι συνηθισμένοι σε στενή επαφή με τη φύση.

Η προβολή της πρωτοβουλίας σας για τη βιοποικιλότητα τοποθετώντας την σε δημόσιο χώρο μπορεί να είναι ένας καλός τρόπος για να προσελκύσετε την προσοχή. Για παράδειγμα, η αυστριακή πρωτοβουλία Co-Bio στο πανεπιστημιακό campus της Βιέννης κατάφερε να προσελκύσει αρκετή προσοχή από τους φοιτητές, καθώς τα μέλη της ομάδας βιοποικιλότητας συγκεντρώθηκαν και εργάστηκαν μαζί σε δημόσιο χώρο, προκαλώντας το ενδιαφέρον και την περιέργεια των άλλων φοιτητών.

Οι εκδηλώσεις και οι περιπάτοι προσελκύουν την προσοχή

Η επικεφαλής του έργου της συγγρικής πρωτοβουλίας Co-Bio, Tamara, διαπίστωσε ότι οι δημόσιες παρουσιάσεις και ιδιαίτερα οι τοπικές εκδηλώσεις, όπως μια βόλτα για τη νυχτερίδα και άλλες βόλτες με έμφαση στα δέντρα, τα πουλιά ή έναν κήπο επίδειξης, ήταν αποτελεσματικά μέσα για την κινητοποίηση του ενδιαφέροντος μεταξύ των τοπικών πολιτών και των φορέων. Σκέφτεται: *«Μετά τις εκδηλώσεις, περισσότεροι άνθρωποι συνειδητοποίησαν ότι το κάναμε αυτό για έναν ολόκληρο χρόνο και σκέφτηκαν: Ίσως μπορώ να συμμετάσχω σε αυτό. Στην πραγματικότητα, το τοπικό σχολείο εντάχθηκε στο έργο αυτό σε μεταγενέστερο στάδιο, καθώς*

ένας από τους δασκάλους είχε συμμετάσχει σε αρκετές παρουσιάσεις και εκδηλώσεις, άρχισε να εμπλέκεται περισσότερο και ρώτησε αν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι στην αυλή του σχολείου τους».

Ένα από έργο: Κουτιά έμπνευσης

Η δανική πρωτοβουλία Co-Bio κατάφερε να κινητοποιήσει τους κατοίκους της περιοχής να συμμετάσχουν, προσφέροντας έναν ανοιχτό χώρο για ανταλλαγή ιδεών και πρωτοβουλιών. Μετά από αυτή την ανταλλαγή ιδεών, ωστόσο, η πρόκληση ήταν πώς να μετατραπούν οι φιλοδοξίες των κατοίκων για τη βιοποικιλότητα σε ένα συγκεκριμένο και απτό έργο – χωρίς να έχουν πρόσβαση σε κάποιο κομμάτι γης. Τελικά, οι πολίτες σκέφτηκαν να δημιουργήσουν κουτιά έμπνευσης για τους κατοίκους της περιοχής που θέλουν να υποστηρίξουν τη βιοποικιλότητα στον ιδιωτικό τους κήπο. Αυτό έδωσε στην ομάδα ένα συγκεκριμένο έργο για να ασχοληθεί και ενίσχυσε το κίνητρο και τη συνεργασία τους. Η Malene, η τοπική υπεύθυνη του έργου, παρατηρεί: *«Αποδείχθηκε ότι για τους πολίτες που ασχολούνται με τη βιοποικιλότητα, η συνεργασία σε ένα πρακτικό έργο όπως η βελτίωση και η ανάπτυξη των κουτιών ήταν ελκυστική και ουσιαστική».*

Εκπαίδευση, ενθάρρυνση, δημιουργία!

Οι πρακτικές δραστηριότητες ήταν επίσης σημαντικές στην ελληνική πρωτοβουλία Co-Bio. Σύμφωνα με τον τοπικό υπεύθυνο του έργου, Κώστα, η ελληνική πρωτοβουλία φύτευσης μικρών πάρκων στις Πλαταιές εξελίχθηκε σε τρία στάδια: *«Εκπαίδευση, ενθάρρυνση, δημιουργία. Πιστεύω ότι πριν προχωρήσουμε στη συν-δημιουργία, πρέπει πρώτα να γίνουν τα άλλα δύο βήματα»*, λέει ο Κώστας. Το εκπαιδευτικό μέρος συνίστατο σε ένα διαδραστικό παιχνίδι για την προώθηση της κατανόησης της τοπικής βιοποικιλότητας από τους συμμετέχοντες. Επίσης, έγινε οπτικοποίηση του σχεδίου για το μικρό πάρκο και των υποχρεώσεων μετά τη φύτευση. Σύμφωνα με έναν πολίτη που συμμετείχε στην ελληνική πρωτοβουλία: *«Μην κάνετε απλώς συναντήσεις. Φέρτε τους ανθρώπους κοντά και χτίστε κάτι απτό».*

Σημαντικά σημεία:

- Η πρακτική ενασχόληση με τη βιοποικιλότητα, δηλαδή η φύτευση, το πότισμα και η φροντίδα φυτών, ζώων και εντόμων, είναι δραστηριότητες κατάλληλες για τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος ανθρώπων
- Πολλοί άνθρωποι προτιμούν την ad hoc συμμετοχή, δηλαδή τη συμμετοχή σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα με ορατό αποτέλεσμα: φύτευση λουλουδιών ή ανίχνευση νυχτερίδων ή εντόμων.
- Προωθήστε την πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα με τρόπο που να προσελκύει την προσοχή και να κάνει τους ανθρώπους να θέλουν να συμμετάσχουν, οργανώστε πρακτικές δραστηριότητες όπως ημέρες φύτευσης, περιπάτους, δραστηριότητες «κάνε το μόνος σου» ή παιχνίδια.
- Υποστηρίξτε την κοινότητα και την πτυχή της «κοινής προσπάθειας» των πρωτοβουλιών για τη βιοποικιλότητα μέσω κοινωνικών δραστηριοτήτων, όπως το να τρώτε και να γιορτάζετε μαζί. Οι κοινωνικές εκδηλώσεις μπορεί να είναι ένας καλός τρόπος για να προσελκύσετε την προσοχή και τη συμμετοχή

Κλειδί 6: Καθορίστε ένα πλαίσιο – και να είστε ευέλικτοι

Πλοηγηθείτε στο χάος και δημιουργήστε μια εμπνευσμένη ατμόσφαιρα

Οι διαδικασίες συν-δημιουργίας απαιτούν ένα ειδικό είδος ηγεσίας. Αυτές οι διαδικασίες μπορεί να φαίνονται ακατάστατες, ασαφείς, πολύπλοκες και ποικίλες, καθώς οι συμμετέχοντες ανήκουν σε διαφορετικούς οργανισμούς με διαφορετική λογική. Μπορείτε να πείτε ότι η ηγεσία των διαδικασιών συν-δημιουργίας είναι αντικείμενο συνεχούς διαπραγμάτευσης. Ως διαμεσολαβητής, καθοδηγείτε ενδιαφερόμενους που μπορεί να αποφασίσουν να αποχωρήσουν από τη συνεργασία ανά πάσα στιγμή, εάν μια κατάσταση γίνει πολύ περίπλοκη ή το έργο χάσει το νόημά του.

Το καθήκον σας ως διαμεσολαβητή και, κατά συνέπεια, ηγέτη μιας διαδικασίας συν-δημιουργίας είναι να βρείτε τη σωστή ισορροπία. Από τη μία πλευρά, οι συμμετέχοντες – και η πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα – θα χρειαστούν έναν σαφή σκοπό καθώς και ένα πλαίσιο όσον αφορά τη διαχείριση του χρόνου και των πόρων. Από την άλλη πλευρά, καθώς συχνά θα συνεργάζεστε με εθελοντές, είναι σημαντικό να είστε ευέλικτοι και να ανταποκρίνεστε στις ανάγκες των συμμετεχόντων και στην απρόβλεπτη φύση της διαδικασίας συν-δημιουργίας. Καθώς και να υποστηρίζετε την παρακίνηση και την εμπλοκή των συμμετεχόντων.

Μια σταθερή δομή συναντήσεων

Η υπεύθυνη του έργου της αυστριακής πρωτοβουλίας Co-Bio, η Ίσα, καθιέρωσε ένα σταθερό πρόγραμμα συναντήσεων που πραγματοποιούνταν κάθε 2-3 εβδομάδες στον χώρο του έργου για τη βιοποικιλότητα, προσθέτοντας ευέλικτες ημερομηνίες ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των συμμετεχόντων. Αυτό παρείχε ένα πλαίσιο για την πρωτοβουλία και έδωσε τη δυνατότητα στους νέους συμμετέχοντες να γνωρίζουν πώς να ενταχθούν. Επίσης, συνέβαλε στη δημιουργία μιας κοινότητας γύρω από την πρωτοβουλία. Όταν δεν υπήρχαν πρακτικές εργασίες, οι συναντήσεις αξιοποιούνταν για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των συμμετεχόντων. Η Isa λέει: «Μερικές φορές το μόνο που κάναμε ήταν να καθόμαστε μαζί και να παρατηρούμε πώς πάνε τα φυτά. Δεν γίνονταν λοιπόν πολλά πράγματα, αλλά με αυτόν τον τρόπο συνδέσαι πραγματικά με τη φύση. Και αυτό, νομίζω, είναι ένα πολύ σημαντικό μέρος του έργου. Συνειδητοποίησα ότι οι άνθρωποι είναι αρκετά ευτυχημένοι απλά με το να βρίσκονται εκεί, να μιλάνε μεταξύ τους, να ποτίζουν τα φυτά».

Είναι μια γενική εμπειρία στα έργα Co-Bio ότι, για να ηγηθείς διαδικασιών συν-δημιουργίας βιοποικιλότητας, πρέπει να είσαι σε θέση να πλοηγηθείς στο χάος, καθώς τόσο η φύση όσο και οι συνεργατικές διαδικασίες είναι απρόβλεπτες. Επομένως, πρέπει να εφαρμόσεις δεξιότητες διαχείρισης χρόνου και επίλυσης προβλημάτων.

Εστίαση στην εργασία

Στην ουγγρική πρωτοβουλία Co-Bio, η επικεφαλής του έργου, Tamara, ανέλαβε τον ρόλο του συντονισμού και της δομής των εργασιών μέσω συνεδριών σχεδιασμού και συντονισμού εκδηλώσεων, εμπλέκοντας τους συμμετέχοντες τόσο στις αποφάσεις όσο και στην υλοποίηση.

Η διευκόλυνση της συνεργασίας με ενδιαφερόμενους φορείς με πολύ διαφορετικές προσωπικότητες μπορεί να αποτελεί πρόκληση. Ένας τρόπος για να ξεπεραστούν οι προκλήσεις είναι η εστίαση στην εργασία της ομάδας και στα κοινά κίνητρα. Όταν οι διαφορές εμποδίζουν τη συνεργασία, συνιστάται να συζητηθούν τα προβλήματα και να βρεθούν κοινά σημεία.

Γενικά, όταν ηγείστε διαδικασιών συν-δημιουργίας, είναι σημαντικό να εξασφαλίζετε σαφήνεια όσον αφορά τους ρόλους και τις ευθύνες των συμμετεχόντων. Ειδικά όταν συνεργάζεστε με εθελοντές, είναι ζωτικής σημασίας να ευθυγραμμίζετε τις προσδοκίες και να σέβεστε τους περιορισμούς της εθελοντικής εργασίας.

Δημιουργία μιας εμπνευσμένης ατμόσφαιρας

Η αυστριακή πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα στο χώρο του πανεπιστημίου κατάφερε να δημιουργήσει ένα φαινόμενο αλυσιδωτής αντίδρασης, καθώς νέες ιδέες και πρωτοβουλίες άρχισαν να αναδύονται μεταξύ των φοιτητών. Η συν-ηγέτιδα της αυστριακής πρωτοβουλίας, η Cordula, αποδίδει αυτό το φαινόμενο στην «εμπνευσμένη ατμόσφαιρα» που δημιουργήθηκε μέσω της πρωτοβουλίας για τη βιοποικιλότητα: *«Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, προέκυψαν κάποιες νέες ιδέες για το πώς να δημιουργηθούν ακόμη περισσότερα έργα. Ένα από τα ωραιότερα πράγματα είναι να μην είσαι μόνο σε ρόλο διαμεσολαβητή, αλλά και εμπνευστή που μεταφέρει το μήνυμα: «Μπορείς να κάνεις κάτι μόνος σου!! Έχουμε δημιουργήσει μια εμπνευσμένη ατμόσφαιρα όπου οι φοιτητές συνειδητοποιούν ότι μπορούν να οργανώσουν πράγματα και να αλλάξουν πράγματα, οπότε σκέφτηκαν την ιδέα των υπερυψωμένων παρτεριών στον κλειστό χώρο, τις οποίες θα εγκαταστήσουμε τον Σεπτέμβριο».*

Η προσωπική πλευρά: Πώς να ανταπεξέλθεις ως διαμεσολαβητής

Η καθοδήγηση και η διευκόλυνση των διαδικασιών συν-δημιουργίας μπορεί να είναι μια απαιτητική εργασία, λόγω της ποικιλομορφίας των συμμετεχόντων και των κινήτρων τους, καθώς και της αβεβαιότητας και της συνεχούς επαναδιαπραγμάτευσης του έργου και της διαδικασίας. Επίσης, η εργασία στα όρια και μεταξύ οργανισμών με διαφορετική λογική και σκοπούς μπορεί να είναι δύσκολη – και μερικές φορές μοναχική – εργασία.

Επομένως, είναι σημαντικό εσείς, ως διαμεσολαβητής, να αναζητήσετε υποστήριξη και καθοδήγηση από συναδέλφους που μπορούν να σας βοηθήσουν να αναστοχαστείτε τις διαδικασίες που αντιμετωπίζετε και τον ρόλο σας σε αυτές. Καθώς και να σας προσφέρουν ιδέες, ηθική υποστήριξη και – αν χρειαστεί – εργαλεία και συμβουλές για το πώς να προχωρήσετε. Επίσης, μπορεί να είναι καλή ιδέα να δημιουργήσετε ένα «δίδυμο διαμεσολαβητών», μοιράζοντας τον ρόλο και την ευθύνη με έναν συνάδελφο.

Σημεία που πρέπει να θυμάστε:

- Ως συντονιστής και ηγέτης μιας διαδικασίας συν-δημιουργίας, συνειδητοποιήστε ότι κινείστε μέσα στο χάος
- Βρείτε τη σωστή ισορροπία μεταξύ, αφενός, ενός σαφούς σκοπού και χρονικού πλαισίου – και, αφετέρου, της ευελιξίας και της ικανοποίησης των αναγκών των συμμετεχόντων
- Ως συντονιστής, είναι σημαντικό να διερευνήσετε και να αναγνωρίσετε τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων, καθώς και να χτίσετε εμπιστοσύνη και να διαχειριστείτε τις συγκρούσεις

- Λειτουργήστε ως πηγή έμπνευσης, δημιουργώντας μια εμπνευσμένη ατμόσφαιρα ώστε οι συμμετέχοντες να ξεκινήσουν τις δικές τους πρωτοβουλίες
- Η διευκόλυνση διαδικασιών συν-δημιουργίας μπορεί να είναι μια απαιτητική εργασία. Η δημιουργία ενός χώρου για προβληματισμό, υποστήριξη και συμβουλές από συναδέλφους μπορεί να βοηθήσει.

Εργαλεία διευκόλυνσης

Αν θέλετε να διαβάσετε περισσότερα για πρακτικά εργαλεία διευκόλυνσης, σας προτείνουμε τα ακόλουθα βιβλία και ιστότοπους:

- https://dragondreaming.org/wp-content/uploads/2020/01/DragonDreaming_eBook_english_V02.09.pdf - εργαλεία για μια συμμετοχική και συστημική μέθοδο που ονομάζεται «Dragon Dreaming» και είναι εμπνευσμένη από τη σκέψη των αυτοχθόνων πληθυσμών
- www.seedsforchange.org.uk/tools - ένας ιστότοπος που προσφέρει εργαλεία διευκόλυνσης για συναντήσεις και διαδικασίες
- www.nesta.org.uk/toolkit/collective-intelligence-design-playbook/ - ένας ιστότοπος που προσφέρει εργαλεία για το σχεδιασμό έργων συλλογικής νοημοσύνης
- Weisbord, M. & Janoff, S. (2007) Don't just do something, stand there! Ten principles for leading meetings that matter.
- Weisbord, M. & Janoff, S. (2015) Καθοδηγήστε περισσότερο – ελέγξτε λιγότερο. Οκτώ προηγμένες δεξιότητες ηγεσίας που ανατρέπουν τις συμβάσεις. Σαν Φρανσίσκο: Berrett-Koehler Publishers.

Συμπέρασμα: Εξασφάλιση της βιωσιμότητας της πρωτοβουλίας

Μέσω της εδραίωσης και της ανάπτυξης της διαχείρισης

Ένας κοινός κίνδυνος όταν εργάζεστε με έργα που έχουν χρονικό περιορισμό είναι ότι, μόλις εξαφανιστούν η επιπλέον προσοχή, η διευκόλυνση και οι πόροι, θα εξαφανιστεί και η τοπική συμμετοχή στην πρωτοβουλία. Είναι, επομένως, σημαντικό να εργάζεστε συνεχώς για να εξασφαλίσετε τη βιωσιμότητα της πρωτοβουλίας, δηλαδή να εξασφαλίσετε τη «μεταθανάτια ζωή» της.

Εάν ακολουθήσετε τα έξι βήματα αυτού του οδηγού, υπάρχουν καλές πιθανότητες η πρωτοβουλία σας να είναι βιώσιμη και να συνεχίσει να υπάρχει μετά τη λήξη της περιόδου του έργου. Ένας σημαντικός παράγοντας εδώ είναι η κοινωνική βιωσιμότητα όσον αφορά τις συνδέσεις, τις σχέσεις και τις συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερόμενων μερών που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της πρωτοβουλίας. Ένας τρόπος για να εργαστείτε με τη βιωσιμότητα είναι μέσω δικτύων. Εάν η πρωτοβουλία σας για τη βιοποικιλότητα έχει σχεδιαστεί και αναπτυχθεί σε συνεργασία μεταξύ τοπικών ενδιαφερόμενων μερών που κατάφεραν να βρουν κοινό έδαφος, είναι πιο πιθανό να είναι βιώσιμη. Η οικονομική βιωσιμότητα, φυσικά, είναι

επίσης σημαντική για τη συνέχιση ενός έργου. Διαβάστε περισσότερα για την οικονομική βιωσιμότητα στον «Οδηγό για τη συν-δημιουργία βιοποικιλότητας» (www.co-bio.vejle.dk/).

Στήριξη της πρωτοβουλίας από έναν οργανισμό με πόρους

Ένας τρόπος για να εργαστείτε με βιωσιμότητα είναι να στηρίξετε την πρωτοβουλία σε έναν ή περισσότερους τοπικούς οργανισμούς που διαθέτουν πόρους για να τη στηρίξουν και είναι πρόθυμοι να συνεχίσουν να τη διατηρούν.

Ένα παράδειγμα αυτού είναι η πορτογαλική πρωτοβουλία φύτευσης μικρών δασών σε περιοχές κοινωνικής στέγασης σε συνεργασία με την Gaiurb. Η πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα συνάδει απόλυτα με την αποστολή της Gaiurb για τη διατήρηση του φυσικού χώρου των οικιστικών περιοχών, καθώς και για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων. Έτσι, η Catarina, η υπεύθυνη του έργου, πιστεύει στη βιωσιμότητα της πρωτοβουλίας: *«Θα είμαι πολύ περήφανη αν σε 10 χρόνια περάσω απλώς από κάποια από αυτά τα συγκροτήματα κοινωνικής στέγασης και δω δέντρα και σκιά και ανθρώπους να απολαμβάνουν τον χρόνο τους έξω. Ελπίζω ότι αυτός ο χώρος θα συντηρείται και θα είναι γεμάτος βιοποικιλότητα και χρήσιμος για αυτές τις κοινότητες. Ανάλογα με την επιτυχία της πρώτης υλοποίησης, η Gaiurb θέλει πραγματικά να προσπαθήσει να επενδύσει και να το κάνει αυτό σε άλλα συγκροτήματα κοινωνικής στέγασης. Επομένως, είμαι σίγουρη ότι η βιωσιμότητα αυτού του έργου είναι εγγυημένη εδώ, ναι».*

Ένα άλλο παράδειγμα στήριξης μιας πρωτοβουλίας για τη βιοποικιλότητα σε έναν δυναμικό τοπικό φορέα είναι η ιταλική πρωτοβουλία, όπου τόσο η ενορία όσο και το τοπικό επαγγελματικό ίδρυμα έχουν συμφέρον στον κήπο βιοποικιλότητας και είναι πιθανό να τον στηρίξουν.

Ανάπτυξη της «διαχείρισης» μεταξύ των πολιτών

Τα μικρά δάση, τα πάρκα και τα υπερυψωμένα παρτέρια πρέπει να φροντίζονται, να ποτίζονται και να συντηρούνται συνεχώς. Αυτό, σίγουρα, αποτελεί ένα αδύναμο σημείο στις πρωτοβουλίες βιοποικιλότητας: Ποιος θα φροντίζει τα δέντρα και τα λουλούδια, όταν η προσοχή και οι πόροι του έργου έχουν εξαντληθεί; Ένας τρόπος για να ξεπεραστεί αυτό το πρόβλημα είναι η ανάπτυξη του αισθήματος ιδιοκτησίας μεταξύ των τοπικών πολιτών και των χρηστών του κήπου, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα αναλάβουν τον ρόλο των «διαχειριστών» μετά τη λήξη του έργου.

Οι πολίτες είναι πιο πιθανό να ασκήσουν την ιδιοκτησία και τη διαχείριση ενός κήπου ή πάρκου που αισθάνονται ως «δικό τους». Έτσι, όσο περισσότερο μπορούν οι πολίτες να επηρεάσουν την πρωτοβουλία για τη βιοποικιλότητα, τόσο πιο πιθανό είναι να αναλάβουν την ιδιοκτησία μακροπρόθεσμα. Η αυστριακή πρωτοβουλία αποτελεί ένα καλό παράδειγμα αυτού: οι φοιτητές που ασχολήθηκαν με την ενίσχυση της βιοποικιλότητας στον πανεπιστημιακό χώρο, έχουν εμπλακεί βαθιά στην ανάπτυξη των πρωτοβουλιών – και το πανεπιστήμιο ανταποκρίνεται θετικά. Η υπεύθυνη του έργου, η Ίσα, είναι πεπεισμένη ότι, καθώς η πρωτοβουλία κατάφερε να ενδυναμώσει τους φοιτητές, θα έχει και μετέπειτα ζωή: *«Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν με τον σχεδιασμό χώρων, να κάνουν πραγματικά κάτι ενεργό και να αλλάξουν ένα σημείο. Εργαζόμαστε πάνω σε αυτό ως ομάδα για σχεδόν πέντε χρόνια. Το πανεπιστήμιο μας προσέχει πλέον και βλέπει επίσης ότι η αλλαγή είναι εφικτή και ότι πρέπει να γίνει όσον αφορά τη βιωσιμότητα και τη βιοποικιλότητα στους χώρους του πανεπιστημίου».*

Ένας άλλος τρόπος για να εξασφαλιστεί η φροντίδα από τους πολίτες είναι να αντιμετωπιστεί σαφώς η ανάγκη διατήρησης του πράσινου χώρου. Στην ελληνική πρωτοβουλία, κάθε παιδί που

συμμετείχε δεσμεύτηκε προσωπικά να φροντίζει τον νέο του πράσινο χώρο. Ο καθένας έγραψε μια προσωπική δέσμευση σε ένα αυτοκόλλητο σημείωμα, με υποσχέσεις όπως: «Θα αναλάβω να τα ποτίζω κάθε Τρίτη!» και «Θα φροντίσω να μην πετάνε σκουπίδια εκεί οι άλλοι».

Σημαντικά σημεία

- Εάν έχετε ακολουθήσει τα έξι βήματα, η πρωτοβουλία σας για τη βιοποικιλότητα είναι πιθανό να είναι πιο βιώσιμη, καθώς η συνεργασία και οι σχέσεις είναι σημαντικές για τη βιωσιμότητα
- Ένας τρόπος για να εξασφαλίσετε τη μακροβιότητα της πρωτοβουλίας σας είναι να τη συνδέσετε με έναν τοπικό οργανισμό με πόρους, ο οποίος είναι πρόθυμος να τη στηρίξει μακροπρόθεσμα
- Η αίσθηση της ιδιοκτησίας μεταξύ των τοπικών πολιτών είναι κεντρική για τη βιωσιμότητα ενός έργου βιοποικιλότητας. Οι πολίτες που βιώνουν τον νέο πράσινο χώρο ως «δικό τους» είναι πιο πιθανό να τον φροντίζουν και να τον συντηρούν.
- Μπορεί να είναι αποτελεσματικό να καταστεί ορατή η ανάγκη για συνεχή τοπική δέσμευση μέσω μιας προσωπικής υπόσχεσης.

Funded by
the European Union

